

ДИТЯЧИЙ ТУРИЗМ: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Мета: систематизувати здобутки іноземних географів, економістів та туризмознавців щодо дитячого оздоровлення та відпочинку.

Методика: для досягнення поставленої мети було використано метод контент-аналізу закордонних публікацій.

Результати: встановлено, що дослідна проблематика охоплює такі напрями, як: ставлення дитини до відпочинку та оздоровлення, туристична поведінка дитини, послуги дитячого туризму, місце та простір в дитячому туризмі, відношення дитина-дорослий в туристичному процесі.

Наукова новизна: нерозглянуті раніше здобутки закордонних досліджень з дитячого туризму збагатять теоретичні та методичні аспекти вивчення вітчизняного дитячого оздоровлення та відпочинку відповідним міждисциплінарним інструментарієм.

Практична значимість: такий інструментарій надасть можливість вдосконалити практику вивчення дитячого туризму українськими дослідниками.

Ключові слова: дитина/діти, юний турист (дитина-турист), географія дитинства, відпочинок, дозвілля, подорож, туризм.

ДЕТСКИЙ ТУРИЗМ: ОПЫТ ЗАРУБЕЖНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ

Цель: систематизировать достижения иностранных географов, экономистов и туризмоведов по детскому оздоровлению и отдыху.

Методика: для достижения поставленной цели был использован метод контент-анализа зарубежных публикаций.

Результаты: установлено, что исследовательская проблематика охватывает такие направления, как: отношение ребенка к отдыху и оздоровлению, туристическое поведение ребенка, услуги детского туризма, место и пространство в детском туризме, отношение ребенок-взрослый в туристическом процессе.

Научная новизна: нерассмотренные ранее достижения зарубежных исследований по детскому туризму обогатят теоретические и методические аспекты изучения отечественного детского оздоровления и отдыха соответствующим междисциплинарным инструментарием.

Практическая значимость: такой инструментарий позволит усовершенствовать практику изучения детского туризма украинскими исследователями.

Ключевые слова: ребенок/дети, юный турист (ребенок-турист), география детства, отдых, досуг, путешествие, туризм.

CHILDREN'S TOURISM: RESEARCH EXPERIENCE ABROAD

Purpose: classify the achievements of foreign Geographers, Economists and Tour Guidance Experts on children's health improvement and recreation.

Methods: there was used the inclusive/evaluative review of foreign publications of foreign publications.

Results: there were revealed that research issues covers areas, such as: the children's attitude to health improvement and recreation, the children's tourist behavior, the services of children's tourism, the place and space in the children's tourism, relationship between child and adult in tourism.

Scientific novelty: the foreign research achievements of children's tourism, which were previously unexplored, will enrich theoretical and methodological aspects of studies national children's health improvement and recreation with relevant interdisciplinary tools.

The practical significance: these interdisciplinary tools will enable to improve the practice of children's tourism research for Ukrainian scientists.

Keywords: child/children, child-tourist, geography of children, holidays, leisure, recreation, travel, tourism.

Постановка проблеми. Історія розвитку дитячого туризму бере свій початок з кінця XIX ст., а саме з появи на території Європи та США перших дитячих літніх таборів [24]. Масового характеру цей вид туризму набуває вже після Другої світової війни. Тоді заклади дитячого відпочинку та оздоровлення почали з'являтися на території країн Азії, а саме в Японії, Малайзії та Китаї [23; 25]. Однак вивчення феномену дитячого туризму серед науковців країн світу (зокрема, Великобританія, Ізраїль, Китай, США, Канада, Австралія та Нова Зеландія) стає популярним лише у 1980-ті у площині географії, туризму, економіки, психології та педагогіки. В Україні такі дослідження беруть свій початок з 2000-х.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Систематизація й узагальнення досвіду зарубіжних досліджень з дитячого туризму представлені у працях науковців з Ізраїлю та Канади Яніва Порья та Даллена Тімоті [16-17], а от у вітчизняній науковій літературі фактично відсутні.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Ознайомлення з науковою літературою, в якій розглядають дитячий туризм в Україні, виявило, що методика дослідження такого виду туризму повністю не розкриває специфіку даного явища. Основний недолік вивчення дитячого туризму полягає в тому, що вітчизняні науковці здебільшого вивчають проблеми, які пов'язані з об'єктом дитячого туризму, а саме: ресурсно-туристським потенціалом певної території, кадровим потенціалом системи дитячого туризму, інфраструктурою дитячого туризму, органами управління системою дитячого туризму відповідного рівня [1-6]. Знайомство із зарубіжними джерелами встановило, що площина наукових інтересів включає

дослідження суб'єкта дитячого туризму. Тим самим, аналіз закордонного досвіду дослідження такого виду туризму дозволить українським науковцям розширити теоретико-методологічні засади й практичні підходи з даної проблематики.

Мета дослідження - систематизувати й узагальнити основні напрями дослідження дитячого оздоровлення та відпочинку за кордоном.

Виклад основного матеріалу. Огляд закордонних публікацій з проблематики дитячого туризму здійснювався за допомогою методики контент-аналізу літератури [21, с.128]. Інформаційною базою дослідження слугували пошуковий ресурс «Google Scholar» (www.scholar.google.com) та спеціалізована база даних «ScienceDirect» (www.sciencedirect.com). Запити для пошуку публікацій були сформовані на основі таких ключових слів, як: «child/children», «child-tourist», «geography of children», «holidays», «leisure», «recreation», «travel» та «tourism».

Дане дослідження допомогло встановити, що закордонні публікації за тематикою «дитячий туризм» - це статті в періодичних наукових журналах міжнародного рівня за такими напрямками: туризм («Annals of Tourism Research», «Hospitality & Tourism Administration», «Tourism & Hospitality Research», «Tourism Geographies», «Tourism Management»), суспільна географія («Children's Geographies»), педагогіка («Leisure Studies»), психологія («Journal of Environmental Psychology») та інші («Qualitative Research»). Основними напрямками закордонних досліджень в сфері дитячого туризму є: ставлення дитини до відпочинку та оздоровлення, туристична поведінка дитини, послуги дитячого туризму, місце та простір в дитячому туризмі, відношення дитина-дорослий в туристичному процесі [7; 9; 11-12; 16-17; 18; 20; 22].

До недавнього часу закордонні науковці не розглядали дитину як повноцінний об'єкт наукових досліджень. Дослідники здебільшого вивчали дитяче життя через призму поглядів їх батьків або відповідальних за них осіб [11, с.122; 8, с.80]. У сучасних закордонних публікаціях можна побачити, що дитину все частіше розглядають як окремий та дуже важливий об'єкт наукового дослідження [13, с.71; 15, с.498]. Обґрунтовуються спеціальні методики проведення досліджень з дітьми та підходи до вивчення дитинства [7, с.208; 13, с.71]. Вважається, що діти як соціальні суб'єкти мають власний досвід, можуть його обговорювати та формувати власні думки щодо розвитку світу, в якому вони живуть [13, с.72; 16, с.94].

Дослідженням дитинства займається низка академічних дисциплін (соціологія, психологія, педагогіка та ін.), в тому числі, географія. Перші кроки щодо вивчення дитинства в суспільній географії зробили американець Леонард Боуден та британець Колін Уорд, які впродовж 1970-их досліджувати відносини між дітьми та географією [7, с.209]. Згодом географи почали цікавитись питаннями впливу екології на дитяче благополуччя на різних територіях, де вони проживають, а також впливу географії на дитяче розуміння оточуючого світу. Останнє десятиліття XX ст. було відзначене стрімким зростанням географічного дослідження дитинства, зокрема

вивчалася соціопросторова нерівність та поведінка дитячого населення. Вже на початку XXI ст. висуваються ідеї про новий напрям наукових досліджень в суспільній географії, який називають географією дитинства [19, с.80]. Для цієї дисципліни характерним стає вивчення місць та просторів, в яких живуть діти, у яких саме простір та місце розглядають як ті, за допомогою яких суспільство організовує себе та поширює ресурси [7, с.211].

В свою чергу, закордонні науковці, які вивчають сферу туризму, почали замислюватися над тим, що необхідно вводити в науковий обіг поняття «юний турист» («дитина-турист»), оскільки дитина, якій згідно Конвенції ООН «Про права дитини» (1989) ще не виповнилося 18 років, як соціальний суб'єкт споживає туристичні послуги та по-своєму розуміє процес відпочинку і оздоровлення. Так, британський освітянин Седрік Каллінгфорд наголосив на тому, що діти здатні формувати власну точку зору щодо туризму, якщо ними не маніпулюють батьки [11, с.123].

Однак публікацій, в яких дитячий туризм розглядається з точки зору дитини, відносно не багато, оскільки дослідження мають спиратися на дані, отримані безпосередньо від дітей, а збір такої інформації є досить складним процесом й має низку етичних застережень. Наприклад, ізраїльські науковці Янів Порья, Наама Атзаба-Порья та британський вчений Мартін Баррет досліджували вплив дитячої практики подорожування на їх знання з географії [17]. Це кількісне дослідження вважається одним з перших та чи не єдиним в основному потоці наукової літератури, яке повідомило первинні дані, що були зібрані шляхом опитування дитячої аудиторії.

На відміну від наукового середовища, індустрія туризму за кордоном визнає цінність дитячих потреб та бажань у здійсненні подорожей, а також займає більш активну позицію щодо них. Термін «дитячий туризм» здебільшого використовується на ринку міжнародного туризму, а наукова спільнота розглядає такий вид туризму через призму послуг, які орієнтовані на дитячу аудиторію, тому чіткого визначення для такого виду туризму немає, на відміну від української літератури [1, с.8; 4, с.3; 5, с.22].

Не дивлячись на виклики ринку туризму, лише деякі дослідження орієнтовані на дитячу думку. Так, ізраїльтянин Янів Порья та канадець Даллен Тімоті наголошують на тому, що цей недолік обмежує можливості дослідників осмислити соціальні, економічні та культурні концепції туризму [16, с.94]. Також науковці виділяють можливу причину виникнення такого недоліку: «дослідження, які стосуються опитувань дітей та спостережень за ними, мають проводитися тими дослідниками, які знайомі зі специфічними методами (наприклад, рольова гра, розповідь, ілюстровані запитання) та методиками (наприклад, Лялькове інтерв'ю Берклі), що використовуються у вивченні дітей на різних стадіях розвитку» [16, с.94]. Крім того, у багатьох країнах вчені, які бажають залучити дітей у свої дослідження повинні отримати дозвіл не тільки від батьків, але й від державних органів, комітетів з етики всередині та за межами університету [7, с.211; 16, с.95]. Додатковим фактором, який стримує вчених від вивчення дитячої точки зору, є сучасний стан базових туристичних

знань та необізнаність у теоріях, які необхідні для розуміння дитячого населення. Більшість точок зору в туристичних дослідженнях базуються на припущенні, що туристи незалежні суб'єкти, які можуть обрати з широкого спектру туристичних послуг. Однак таке припущення часто не спрацьовує при аналізі досвіду дитячих подорожей, оскільки діти здебільшого залежні від своїх батьків або відповідальних за них осіб [16, с.95].

Водночас, Порья та Тімоті говорять про шляхи вирішення проблеми, яка склалася: «дослідникам слід розглянути питання про поєднання вже знайомих туристських знань з психологією розвитку та безпосередньо соціальною теорією розвитку. Психосоціальні стадії когнітивного розвитку Еріксона, наприклад, могли б допомогти в розумінні змін туристичних уподобань в дитинстві. Теорія поетапного розвитку Піаже може пояснити наслідки відвідування музеїв на різних стадіях розвитку дитини» [16, с.95]. Оскільки методи дослідження - міждисциплінарні, вченим слід розглядати вік дітей та інші демографічні відмінності, включаючи їхній культурний осередок, не наближаючи їх до однорідної групи. Зокрема, віковий розвиток дитини є критичним при розробці методології або розкритті питання дослідження. Найбільш поширені етапи розвитку дитини: дитинство (від народження до 2-х років), раннє дитинство (від 3 до 6 років), діти середнього віку (від 7 до 10 років), підлітковий вік (від 11 до 18 років). За допомогою виділення етапів розвитку дитини дослідники можуть визначити у якому віці діти самостійно заповнюють анкету або які інструменти та методи слід використати, щоб полегшити опитування конкретної вікової групи [16, с.94; 17, с.390].

Не дивлячись на складність та багатоаспектність дослідження дитячого туризму, спілкуючись напряду з дитячою аудиторією, більшість закордонних науковців сходяться в одному, що емпіричне дослідження дитячої точки зору є надзвичайно важливим, оскільки за його допомогою можна виявити суто дитячий досвід підготовки та здійснення подорожі, який дорослі не можуть ні відчувати, ні описати [16, с.95; 18, с.775; 22, с.186]. Крім того, такі емпіричні дослідження є цінними, оскільки допоможуть осмислити особисте ставлення дитини до туризму, її вподобання та бажання під час подорожі. Також науковці зазначають [11, с.125-126; 16, с.95; 14, с.499; 18, с.776], що спостереження (структуроване, неструктуроване спостереження або спостереження за учасником) та опитування різних типів могли б стати ключовими методами для вивчення процесу дитячого відпочинку та оздоровлення, а також створити базу знань для формування теорій в цій площині, яка б забезпечила ґрунтовний кількісний аналіз. З іншого боку, Седрік Каллінгфорд [11] та американські науковці Норма Нікерсон, Клавдія Юровські [16] в своїх роботах основну увагу приділяли вивченню дитячої поведінки під час подорожей на канікулах, використовуючи для цього методи якісного аналізу. Розглядаючи поведінку дитини на відпочинку в середині країни та за її межами, британський професор Нейл Карр висунув гіпотезу, що на туристичну поведінку дитини впливає відстань, на якій знаходиться туристична дестинація по відношенню до її постійного місця проживання [9, с.323]. Ті юні туристи, які подорожують на

довгу відстань (зазвичай виїзний туризм) схильні проявляти «аллоцентричну» поведінку, в той час ті, які подорожують відносно недалеко (здебільшого внутрішній туризм) поведуть себе у «психоцентричній» манері. Аллоцентричний турист проявляє себе як пасивний, невпевнений в собі індивід, який є протилежністю психоцентричному туристу. Тобто, чим більшою є відстань між місцем постійного проживання дитини та місцем її відпочинку, тим зростає ймовірність того, що вона буде виявляти «пасивну» поведінку під час канікул. Тому науковці стверджують [9, с.324], що при дослідженні сфери дитячого туризму слід не лише враховувати ставлення дитини до відпочинку, подорожей та туристичної дестинації, а й вивчати туристичну поведінку дитини під час відпочинку [9, с.326; 10, с.309; 20, с.3].

Аналізуючи закордонні наукові публікації, можна виділити ще один напрям вивчення дитячого туризму, який полягає в тому, що об'єктом дослідження виступають не лише діти, а й їх батьки або відповідальні за них особи. Оскільки в процесі дитячого оздоровлення та відпочинку юні туристи лише озвучують власні бажання, а батьки чи відповідальні за дітей особи, прислухаючись до них, приймають остаточне рішення щодо характеру їх подорожі. В такому випадку при дослідженні дитячого туризму науковці вивчають не лише дитячу точку зору щодо подорожей та поведінку дітей під час відпочинку і оздоровлення, а й беруть до уваги думку дорослих щодо послуг дитячого туризму. Дослідження британки Софі Тюрлі щодо ролі дітей у попиті на туристичні послуги (на прикладі зоопарків, шляхом опитування відвідувачів) показали, що діти безпосередньо впливають на вибір їх батьками туристичної дестинації або атракції [7].

На думку іноземних дослідників [12, с.87; 22, с.189], для дитячого туризму дуже важливим є задоволення як дитячого потенційного попиту, так і платоспроможного попиту їх батьків на туристичні послуги. Тим самим, крім зазначених вище напрямів вивчення дитячого туризму за кордоном, науковці вивчають характер попиту на туристичні послуги як дітей, так і їх батьків. Так, група вчених Обернського університету (США), яка займалася дослідженням дитячих програм відпочинку та оздоровлення у закладах готельно-курортної справи, висунула наступну гіпотезу: діти – це найперший чинник, який впливає на попит в дитячому туризмі та прийнятті купівельних рішень їх батьками [12, с.98].

Висновки. Аналіз закордонних публікацій показав, що сучасні науковці, вивчаючи дитячий туризм, приділяють увагу питанням, які пов'язані з суб'єктом даного виду туризму, а саме з «юним туристом», й охоплюють такі напрями, як: ставлення дитини до відпочинку та оздоровлення, туристична поведінка дитини, послуги дитячого туризму, місце та простір в дитячому туризмі, відношення дитина-дорослий в туристичному процесі.

Крім того, закордонні дослідники наголошують на тому, що вивчення дитячого туризму має включати збір та аналіз як вторинної, так і первинної інформації, тим самим, поглиблюючи теоретичну базу знань. В той же час, науковці зазначають, що проблематика дослідження дитячого оздоровлення та

відпочинку в подальшому має стосуватися ринку дитячого туризму, яке покаже рівень обслуговування дітей, дитячий потенційний попит та платоспроможний попит їх батьків на послуги дитячого туризму.

В закордонних дослідженнях дитячого відпочинку та оздоровлення використовують методи та методики, які запозичені з методологій різних наук, а саме: психології, соціології, педагогіки, економіки, маркетингу, культурології, демографії та географії, тим самим, відбувається формування специфічного інструментарію вивчення такої проблематики. Так, на основі соціологічних, психологічних методів дослідження дитячий туризм намагаються розглядати в розрізі вікових етапів розвитку дитини (дитинство, раннє дитинство, діти середнього віку, підлітковий вік), також вивчають дитячі думки, погляди щодо їх відпочинку та оздоровлення, їх поведінку під час подорожей та в ході підготовки до них. Використовуючи педагогічні методики роботи з дітьми, кількісними та якісними методами дослідження (спостереження, експеримент, опитування) стають рольові ігри, розповіді, ілюстровані запитання та лялькові інтерв'ю. За допомогою методик маркетингових досліджень дослідники аналізують пропозицію на ринку дитячого туризму та попит на відповідні послуги.

Новими напрямками закордонних досліджень дитячого туризму є вивчення ролі місця та простору в дитячому відпочинку та оздоровленні, а також географічних аспектів туристичної поведінки дитини, в яких використовують теоретико-методологічні засади суспільної географії, а саме методологію географії дитинства та поведінкової географії.

За рахунок запровадження визначених підходів, методик та напрямів дослідження дитячого туризму, географічні зокрема, можуть бути збагачені у методичному плані відповідним міждисциплінарним інструментарієм.

Список використаних джерел:

1. Кашуба Я.М. Формування системи дитячого оздоровлення і туризму: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.09.01 / Я.М.Кашуба. - Львів, 2006. – 21 с.
2. Колотуха О.В. Географія дитячо-юнацького туризму в Україні: Навчальний посібник. - К.:Український державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді, 2008. - 278 с.
3. Колотуха О.В. Дитячо-юнацький туризм в Україні як територіальна соціально-економічна система: проблеми та перспективи розвитку: автореф. дис. канд. геогр. наук: 11.00.02 / О. В. Колотуха. - К., 2005. - 20 с.
4. Малиновська О.Ю. Географія дитячого туризму / О.Ю.Малиновська, Ю.О.Іванова // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2008. - № 44. – С. 3–5.
5. Свірідова Н. Д. Аналіз сутності основних дефініцій дитячого туризму / Н. Д. Свірідова, Д. В. Чертовська // Наукові вісті Дніпровського університету: зб. наук. праць. - Дніпро, 2012. - № 6. – С.21-24.
6. Чертовська Д.В. Проблеми розвитку дитячого туризму в Україні / Д.В. Чертовська // Географія та Туризм. – 2012. - № 23. – С.86-93.
7. Barker, J. & Weller, S. Never work with children?: the geography of methodological issues in research with children // Qualitative Research. – 2003 – P. 207–227.
8. Bouchier, A., Barret, M. & Lyons, E. The predictors of children's geographical knowledge of other countries // Journal of Environmental Psychology. – 2002 – V.22 – P. 79–94.
9. Carr, N. A comparative analysis of the behavior of domestic and international young tourists // Tourism Management. – 2002 – V.23 – #3 – P. 321-325.

10. Carr, N. The young tourist: a case of neglected research // Progress in Tourism and Hospitality Research. – 1998 – V.4 – #4 – P. 307–318.
11. Cullingford, C. Children's attitudes to holidays overseas // Tourism Management. – 1995 – V.16 – #2 – P. 121–128.
12. Gaines, B. L. & Hubbard, S. S. et al. An analysis of children's programs in the hotel and resort industry market segment // International Journal of Hospitality & Tourism Administration. – 2004. – V.5 – # 4 – P. 85–99.
13. Horton, J. & Kraftl, P. What Else? Some More Ways of Thinking and Doing 'Children's Geographies' // Children's Geographies. – 2006 – V.4 – #1 – P. 69-95.
14. Jeffrey, C. Geographies of children and youth: eroding maps of life // Progress in Human Geography. – 2010 – V. 34 - # 4 – P. 496–505.
15. Nickerson, N. & Jurowski, C. (2001). The influence of children on vacation travel patterns // Journal of Vacation Marketing. – 2001 – V.17 – P.19–30.
16. Poria, Y. & Timothy, D. J. Where are the children in tourism research? // Annals of Tourism Research. – 2014 – V.47. – P. 93-95.
17. Poria, Y., Atzaba-Poria, N. & Barrett, M. The relationship between children's geographical knowledge and travel experience: An exploratory study // Tourism Geographies. – 2005 – V.7 - #4 – P. 387–397.
18. Small, J. The absence of childhood in tourism studies // Annals of Tourism Research. – 2008 – V. 35 – #3 – P. 772–789.
19. The Dictionary of Human Geography / edited by Derek Gregory et al. – Wiley-Blackwell, 2009. – 1052 p.
20. Turley, S. Children and the demand for recreational experiences: the case of zoos // Leisure Studies. – 2001 – V.20 – #1 – P. 1-18.
21. Veal, A. Research methods of leisure and tourism. 3rd edn. – Sydney: University of Technology. – 2006. – 421 p.
22. Wang, K. C. et al. Who is the decision-maker: the parents or the child in group package tours? // Tourism Management. – 2004 – V.25 – #2 – P. 183-194.
23. American Camp Association: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.acacamps.org>
24. Summer Camps in the USA: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.campleaders.com/nl/summer-camps/about-summer-camps/>
25. Summer Camps: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.campaignforsummercamps.org.uk>

Список использованных источников:

1. Кашуба Я.Н. Формирование системы детского оздоровления и туризма: автореф. дис. канд. эконом. наук: 08.09.01 / Я.Н.Кашуба. - Львов, 2006. – 21 с.
2. Колотуха А.В. География детско-юношеского туризма в Украине: Учебное пособие. - К.:Украинский государственный центр туризма и краеведения учащейся молодёжи, 2008. – 278 с.
3. Колотуха А.В. Детско-юношеский туризм в Украине как территориальная социально-экономическая система: проблемы и перспективы развития: автореф. дис. канд. геогр. наук: 11.00.02 / А. В. Колотуха. - К., 2005. - 20 с.
4. Малиновская О.Ю. География детского туризма / О.Ю.Малиновская, Ю.О.Иванова // Краеведение. География. Туризм. – 2008. - № 44. – С.3–5.
5. Свиридова Н. Д. Анализ сущности основных дефиниций детского туризма / Н. Д. Свиридова, Д. В. Чертовская // Научные вести университета имени Владимира Даля: зб. научн. работ. - Луганск, 2012. - № 6. – С.21-24.
6. Чертовская Д.В. Проблемы развития детского туризма в Украине / Д.В. Чертовская // География и Туризм. – 2012. - № 23. – С.86-93.
7. Barker, J. & Weller, S. Never work with children?: the geography of methodological issues in research with children // Qualitative Research. – 2003 – P. 207–227.

8. Bouchier, A., Barret, M. & Lyons, E. The predictors of children's geographical knowledge of other countries // *Journal of Environmental Psychology*. – 2002 – V.22 – P. 79–94.
9. Carr, N. A comparative analysis of the behavior of domestic and international young tourists // *Tourism Management*. – 2002 – V.23 – #3 – P. 321–325.
10. Carr, N. The young tourist: a case of neglected research // *Progress in Tourism and Hospitality Research*. – 1998 – V.4 – #4 – P. 307–318.
11. Cullingford, C. Children's attitudes to holidays overseas // *Tourism Management*. – 1995 – V.16 – #2 – P. 121–128.
12. Gaines, B. L. & Hubbard, S. S. et al. An analysis of children's programs in the hotel and resort industry market segment // *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*. – 2004. – V.5 – # 4 – P. 85–99.
13. Horton, J. & Kraftl, P. What Else? Some More Ways of Thinking and Doing 'Children's Geographies' // *Children's Geographies*. – 2006 – V.4 – #1 – P. 69–95.
14. Jeffrey, C. Geographies of children and youth: eroding maps of life // *Progress in Human Geography*. – 2010 – V. 34 – # 4 – P. 496–505.
15. Nickerson, N. & Jurowski, C. (2001). The influence of children on vacation travel patterns // *Journal of Vacation Marketing*. – 2001 – V.17 – P.19–30.
16. Poria, Y. & Timothy, D. J. Where are the children in tourism research? // *Annals of Tourism Research*. – 2014 – V.47. – P. 93–95.
17. Poria, Y., Atzaba-Poria, N. & Barrett, M. The relationship between children's geographical knowledge and travel experience: An exploratory study // *Tourism Geographies*. – 2005 – V.7 - #4 – P. 387–397.
18. Small, J. The absence of childhood in tourism studies // *Annals of Tourism Research*. – 2008 – V. 35 – #3 – P. 772–789.
19. *The Dictionary of Human Geography* / edited by Derek Gregory et al. – Wiley-Blackwell, 2009. – 1052 p.
20. Turley, S. Children and the demand for recreational experiences: the case of zoos // *Leisure Studies*. – 2001 – V.20 – #1 – P. 1–18.
21. Veal, A. *Research methods of leisure and tourism*. 3rd edn. – Sydney: University of Technology. – 2006. – 421 p.
22. Wang, K. C. et al. Who is the decision-maker: the parents or the child in group package tours? // *Tourism Management*. – 2004 – V.25 – #2 – P. 183–194.
23. American Camp Association: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.acacamps.org>.
24. Summer Camps in the USA: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.campleaders.com/nl/summer-camps/about-summer-camps/>
25. Summer Camps: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.campaignforsummercamps.org.uk>.

References:

1. Kashuba Ia.M. Formuvannia systemy dytiachoho ozdorovlennia i turyzmu: avtoref. dys. kand. ekon. nauk: 08.09.01 / Ia.M.Kashuba. - Lviv, 2006. – 21 p.
2. Kolotukha O.V. Heohrafiia dytiachoho iunatskoho turyzmu v Ukraini: Navchalnyi posibnyk. - K.: Ukrainskyi derzhavnyi tsentr turyzmu i kraieznavstva uchnivskoi molodi, 2008. - 278 p.
3. Kolotukha O.V. Dytiachoho iunatskyi turyzm v Ukraini yak terytorialna sotsialno-ekonomichna systema: problemy ta perspektyvy rozvytku: avtoref. dys. kand. heohr. nauk: 11.00.02 / O. V. Kolotukha. - K., 2005. - 20 p.
4. Malynovska O.Iu. Heohrafiia dytiachoho turyzmu / O.Iu.Malynovska, Iu.O.Ivanova // *Kraieznavstvo. Heohrafiia. Turyzm*. – 2008. - № 44. – P.3–5.
5. Sviridova N. D. Analiz sutnosti osnovnykh definitsii dytiachoho turyzmu / N. D. Sviridova, D. V. Chertovska // *Naukovi visti Dalivskoho universytetu: zb. nauk. prats.* - Luhansk, 2012. - № 6. – P.21–24.
6. Chertovska D.V. Problemy rozvytku dytiachoho turyzmu v Ukraini / D.V. Chertovska // *Heohrafiia ta Turyzm*. – 2012. - № 23. – P.86–93.
7. Barker, J. & Weller, S. Never work with children?: the geography of methodological issues in research with children // *Qualitative Research*. – 2003 – P. 207–227.
8. Bouchier, A., Barret, M. & Lyons, E. The predictors of children's geographical knowledge of other countries // *Journal of Environmental Psychology*. – 2002 – V.22 – P. 79–94.

9. Carr, N. A comparative analysis of the behavior of domestic and international young tourists // *Tourism Management*. – 2002 – V.23 – #3 – P. 321-325.
10. Carr, N. The young tourist: a case of neglected research // *Progress in Tourism and Hospitality Research*. – 1998 – V.4 – #4 – P. 307-318.
11. Cullingford, C. Children's attitudes to holidays overseas // *Tourism Management*. – 1995 – V.16 – #2 – P. 121-128.
12. Gaines, B. L. & Hubbard, S. S. et al. An analysis of children's programs in the hotel and resort industry market segment // *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*. – 2004. – V.5 – # 4 – P. 85-99.
13. Horton, J. & Kraftl, P. What Else? Some More Ways of Thinking and Doing 'Children's Geographies' // *Children's Geographies*. – 2006 – V.4 – #1 – P. 69-95.
14. Jeffrey, C. Geographies of children and youth: eroding maps of life // *Progress in Human Geography*. – 2010 – V. 34 - # 4 – P. 496-505.
15. Nickerson, N. & Jurowski, C. (2001). The influence of children on vacation travel patterns // *Journal of Vacation Marketing*. – 2001 – V.17 – P.19-30.
16. Poria, Y. & Timothy, D. J. Where are the children in tourism research? // *Annals of Tourism Research*. – 2014 – V.47. – P. 93-95.
17. Poria, Y., Atzaba-Poria, N. & Barrett, M. The relationship between children's geographical knowledge and travel experience: An exploratory study // *Tourism Geographies*. – 2005 – V.7 - #4 – P. 387-397.
18. Small, J. The absence of childhood in tourism studies // *Annals of Tourism Research*. – 2008 – V. 35 – #3 – P. 772-789.
19. *The Dictionary of Human Geography* / edited by Derek Gregory et al. – Wiley-Blackwell, 2009. – 1052 p.
20. Turley, S. Children and the demand for recreational experiences: the case of zoos // *Leisure Studies*. – 2001 – V.20 – #1 – P. 1-18.
21. Veal, A. *Research methods of leisure and tourism*. 3rd edn. – Sydney: University of Technology. – 2006. – 421 p.
22. Wang, K. C. et al. Who is the decision-maker: the parents or the child in group package tours? // *Tourism Management*. – 2004 – V.25 – #2 – P. 183-194.
23. American Camp Association: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.acacamps.org>
24. Summer Camps in the USA: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.campleaders.com/nl/summer-camps/about-summer-camps/>
- Summer Camps: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.campaignforsummercamps.org.uk>